

---

# Čas mečů

---

Matthew Harffy

Umírám.

Řadu měsíců jsem odmítal vnímat příznaky konce, ale dnes ráno jsem měl ve stolici krev a hluboko v břiše se mi usadila tupá bolest. Připadá mi, jako bych v sobě měl nějakého démona, který mi vyžírá vnitřnosti. A třeba tam nějaký je. Možná moje tělo propadlo Ďáblu, který si s ním může dělat, co se mu zlíbí, než spočinu v ledovém objetí smrti. Nevyčítám Bohu, že by mě snad opustil. V posledních letech jsem se ze všech sil snažil dodržovat jeho přikázání. Uctíval jsem ho a vzdával mu chválu svou prací i modlitbami, ale je možné, že člověk během života poklesne příliš hluboko, než aby si zasloužil jeho odpuštění. Víím, že v Písmu stojí něco jiného, ale nedokážu se ubránit úvahám, zda věci, které jsem napáchal, nepřiměly dokonce i Všemohoucího, aby se ke mně obrátil zády.

Častokrát jsem se probudil do ledového poklidu své cely, mráz mě štípal do nosu, svět kolem byl temný a tichý, a já jsem ležel na pryčně, tiskl si pod bradu tenkou přikrývku a děsil se toho, že nebudu ve chvíli smrti předveden před svého nebeského Otce. Mohl by člověku, jako jsem já, Ježíš skutečně odpustit?

Nu, teď umírám, takže to brzy zjistím. Smrt si pro mě přichází tak jistě, jako že venku taje sníh, mění hlínu na polích v lepkavé mazlavé bláto, jež se lepí na nohy rolníkům, kteří se tam lopotí. Celé dny je slyšet dopadající kapky z tajícího ledu a tu a tam zahučení a pak tupé žuchnutí sněhu, který klouže po šikmých šindelových střeších kláštera. Země se protepluje a já cítím, jak mě opouští síly. Jako by mi kosti prosycoval mrazivý dech ustupující zimy.

Velmi dlouho jsem věřil, že jsem nesmrtelný, jako myslím všichni mladí muži. Když jsem byl mladší, tak bych vynadal každému, kdo by mi vykládal, že zestárnu a zeslábnu, nezvládnou ujít víc než několik nejistých kroků, v sukovitých rukou se mi usadí bolest, oči se zakalí a pohled rozmaže, takže sotva uvidím na písmena, která píšu, snad vyjma dní, kdy slunce svítí nejjasněji. Avšak čas, stejně jako sudička vládnoucí osudu člověka, je neúprosný a pozvolna, leč neustále mě obíral o ty, o které jsem pečoval, a oslabil moje tělo, až se z něho stala žalostná sípající schránka; jsem než pouhý stín mladého, vitálního muže, který si kdysi bláhově myslel, že bude žít navěky. Býval jsem vskutku vzdorný a paličatý mladík.

A přece, navzdory ničivému času, který poznamenal mé tělo, ve mně stále dlí onen impulzivní mládenec. Protože to, co se chystám podniknout, je rebelantské a neposlušné.

Mnoho dní jsem dumal, zda se mám pustit do sepsání tohoto příběhu. Pergamen, inkoust a brky jsou velice drahé a opat Criba bude zuřit, až zjistí, že jsem nepracoval na opisu *Vita Sancti Wilfrithi*, jak mi přikázal. Obávám se však, že všechen vztek mu nebude nic platný. Z mojí společnosti nemá žádné potěšení a nenavštíví mě dřív, než bude kniha dokončena. Nemá mě rád, věří však v mé písařské schopnosti, přestože zaplnit všechny ty vyčištěné a vyhlazené telecí kůže písmem mi trvá déle než kdysi. Velmi pravděpodobně mě položí do hrobu dřív, než opat stačí zjistit, co jsem udělal. Pomyšlení na tenhle podvodný trik mi vyvolává zamrazení kolem páteře.

Ano, někde v mém nitru se stále skrývá ten mladý muž, pořád stejně světlavý a plný pýchy.

Další hřích, který přibude na mém seznamu.

A přece věřím, že to, co dělám, třeba není tak docela špatné. Život svatého Wilfrida, jistě požehnaný, už byl popsán, ale o mém životě neví nikdo nic. Životopisy svatých a králů se ve skriptoriích světa kupí ve vysokých hromadách, a to je dobře. Ale co můj život? Viděl jsem věci, kterým by lidé nechtěli věřit. Poblíž Oděsy jsem pozoroval turkickou loď, jež hořela nedaleko pobřeží. Viděl jsem sluneční paprsky zažítat jiskry v očích římské císařovny, když jsme proplouvali podél byzantského Zlatého rohu. Nechci, aby se všechny ty chvíle ztratily v čase jako sníh, když přijdou jarní deště.

Roky jsem opisoval nesčetné knihy o historii, počínaje Tacitem a konče Bedou. Každý z těch svazků je plný svědectví o skvělých císařích, kráľích a kráľovnách, o šlechticích a šlechticnách. Ale co lidé, kteří jim sloužili?

Když zemřou, jejich životy upadnou do zapomnění. Málo z těch, kteří pomřeli v běhu staletí, mělo znalosti dostatečné k tomu, aby své myšlenky vyjádřili písmem, ale litery, jež kladu na stránky, jsou stále zřetelné a má paměť zůstává jasná. Zdá se mi, že když mám příležitost a potřebnou dovednost, bylo by snad hříšné, kdybych nesepsal historii svého života. Nejsem snad písař? A když ne já, kdo zaznamená dějiny mé doby?

Nikdo další nezbyvá, aby promluvil o tajemstvích, která jsem v sobě po všechny ty roky nosil. Moje příběhy se jeví jako příliš významné, než aby jen tak zmizely a byly pohřbeny spolu s mou křehkou pozemskou schránkou. V mém vyprávění se však skrývá jisté nebezpečí: odhaluji v něm záhady, o kterých jsem se dřív obával být jen zmínit. Nyní se však bojím jenom smrti, a tak svá tajemství vyjevím pro ty, kteří přijdou po mně. Občas mě obviňovali z přílišného sebevědomí, a možná i tahle touha zaznamenat běh vlastního života pro budoucnost pramení z oné přemrštěné pýchy. Takový soud však lze svěřit pouze Všemohoucímu a ponechat jej na čtenářích tohoto spisu.

Čas rychle ubíhá. Už téměř cítím na zátylku dech smrti. A tak bez nějaké předmluvy rovnou začnu. Ale odkud to mám vzít? Mohl bych vyprávět o dětství, které jsem prožil ve vesničce na březích řeky Tuede, ale tam se neudálo nic tak pozoruhodného, aby to stálo za zmínku. Ne, musím začít dnem, kdy se můj život navždy změnil. Dnem, kdy naše mírumilovné běhy zakusily krev, děs, oheň a smrt.

Onoho pamětihodného rána jsem se v myšlenkách zabýval představami o něčem úžasném a nádherném. O pokladu, který, jak se mělo ukázat, ve mně vzbuzoval nehynoucí vášeň. O milence, k níž jsem se obracel po celý život, s láskou jsem o ni pečoval, bojoval za ni a proléval krev. Dokonce jsem kvůli ní zabíjel. A teď, před smrtí, mířím k tomu, abych konečně a zcela pravdivě vylíčil svůj a její příběh.

Ten začal před dávnou dobou, kdy jsem ještě byl mladík se srdcem nadýmajícím se pýchou. Můj rozum ostrý jak břitva překypoval myšlenkami plnými znalostí a poučení, dokonalými slovy, filozofií a teologií, a neměl jsem nejmenší zdání, jaké hrůzy dopadnou na Lindisfarnae osudového červnového dne Léta Páně 793.

Toho dne připluli severští dáblové.

\* \* \*

**S**tále si dokážu vybavit tu nádhernou cestu na sever k ostrovu Lindisfarnae. Moje mula, občas vzpurná, ale jinak dosti ochotná, se vlekla vedle mě. Štíhlý a dlouhonohý bratr Leofstan kráčel před námi, jako by se chtěl zbavit mého věčného klábosení. Šel jsem pružným krokem a popotahoval naložené zvíře za uzdu, abych je donutil k rychlejší chůzi, ale častěji jsem mu tiše domlouval, než že bych švihl lískovým prutem, který jsem nesl v ruce. Srdce mi plesalo pocitem svobody – po mnoha zimních a jarních měsících, kdy mě nevlídné počasí drželo ve zdech kláštera ve Werceworthe, jsem se konečně dostal ven.

Porád jsem sotva dokázal uvěřit, že si Leofstan vybral ze všech mnišských noviců zrovna mě, abych ho na této cestě doprovázel. Měl bratrům do skriptoria v Lindisfarnae přivést zásobu čerstvě vysušených, vypnutých a oškřábaných jehněčích kůží, aby měli na co psát. Když jsem se o tom doslechl, prosil jsem, aby mě vzal s sebou.

„Víc by ti prospělo, kdyby ses upnul na studium, než aby ses vláčel se mnou na sever,“ odpověděl.

„Už jsem si stačil uložit do paměti kapitoly osm až devatenáct z *Regule*,“ ujišťoval jsem ho.

Leofstan pozdvihl obočí.

„A co latinská cvičení?“ zeptal se a sklopil ke mně pohled, jako by mě pozoroval přes vlastní nos.

„Opsal jsem všechny deklinace a naučil se všechna zájmena, která se odchylují od normálního skloňování.“

Nabídl jsem mu ke kontrole pouzdro s voskovou psací tabulkou. Vzal si ji a prohlédl všechno, co jsem písátkem vyškrábal do tenké vrstvy včelího vosku. Vždycky jsem se snadno učil cizí jazyky jak slovem, tak písmem, a věděl jsem, že mé latinské cvičení je správně. Hubeným prstem běžel po slovech, jak je postupně četl, pak něco zabručel, ale nepoznal jsem, jestli pochvalně, nebo nesouhlasně.

Dlouhou chvíli mě pozoroval.

„Copak tě tolik přitahuje k Lindisfarnae?“ zeptal se nakonec.

Toužil jsem se vysvobodit z tísnivé atmosféry kláštera a dostat se někam dál než po hranice nevelkého kusu půdy kolem Werceworthe. Ale Leofstanovi jsem odpověděl něco jiného.

„Často jsi nám říkal, že písaři v Lindisfarnae jsou nejlepší v celém křesťanstvu. Teď, když jsem se začal učit krásnému umění písma, bych rád vi-

děl ty nejlepší rukopisy na světě.“ Znovu na mě jen tak hleděl a z hubené vrásčité tváře se mu nedalo vyčíst, co si myslí. Nesvražil snad maličko obočí? Ale stejně jsem se ho dál snažil přesvědčit a výmluvně se mu díval do očí, přičemž jsem doufal, že se tvářím počestně a dychtivě. „Myslím, že bych se mohl hodně naučit, kdybych přihlížel, jak pracují písaři v Lindisfarnae,“ prohlásil jsem a dodal něco, o čem jsem věřil, že by mohlo rozhodnout v můj prospěch: „Taky bych velice uvítal příležitost spatřit lebku svatého Oswalda a kosti svatého Cuthberta, pomodlit se k tomu skvělému králi a věnovat modlitbu i nejposvátnějším světcům. Pomodlil bych se za nesmrtelnou duši své matky. Necht' spočine ve věčném klidu na prsou Všemohoucího.“

Pocítil jsem osten viny, že využívám matčiny památky, abych dosáhl svého. Zemřela, když jsem byl ještě malý, a vzpomínal jsem si na ni jen mlhavě. A přece jsem nelhal. Kdyby mě Leofstan vzal s sebou, pomodlil bych se v Lindisfarnae ke svatým za její duši.

Učitel se zamračil, a tak jsem radši zmlkl. Měl jsem sice zvláštní nadání pro jazyky a psaní, ale často jsem býval i líný, a on očividně pochyboval, že svá slova míním opravdově. Po několik srdečních tepů jsem si byl jist, že mou žádost odmítne, ale nakonec přikývl.

„Tak dobře,“ souhlasil. „Budeš mě na té cestě provázet. Od bratří v Lindisfarnae se můžeš mnoho naučit. Budeš mít na starosti mulu. Doufám, že nevyvedeš něco, kvůli čemu bych musel svého rozhodnutí litovat.“

Jak jsme se tak ubírali k severu po staré rozbité cestě Deira Stræt, byl jsem si docela jistý, že své povolnosti nejednou zaželel. Byl jsem mu bídňým společníkem, a čím víc jsme se blížili k cíli, tím obtížněji se mi dařilo potlačovat vzrušení. Ukázal jsem na drobného tříslově zbarveného ptáčka, který zalétal do hlodášového keře a zase z něj vylétal. Leofstan se po zpěvákovi podíval a nepřítomně přikývl. Teď, když jsem unikl příkazu mlčení platnému v klášteře, jsem pořád něco drmolil, a když na to dnes vzpomínám, musím ocenit, že Leofstan na mé otravné chování reagoval shovívavě. Tehdy jsem na něco takového ani nepomyslel. Opravdově mě nadchlo, že se mi nabídla příležitost přihlížet práci mnichů ve skriptoriu, kde opisovali evangelia, misály a žaltáře pro biskupy a krále po celém světě, od vzdáleného Říma na jihu po daleký Duiblinn na západě. Od počátku mě fascinovalo umění spočívající ve zhotovování knih a nepochyboval jsem, že se od mistrů toho řemesla něčemu přiučím, vždyť to byli nejlepší písaři v zemi.

Také jsem byl zvědavý, jak asi vypadá lebka svatého Oswalda. A co ostatky svatého biskupa Cuthberta, jehož jméno bylo navždycky spojeno s Lindisfarne? Pocítím nějakou sílu, která se bude linout z jeho hrobky? Budu vnímat posvátnou energii prýšticí z relikviáře skrývajícího vysušenou Oswaldovu lebku?

Pro mladíka, jako jsem byl já, který neprožil ještě ani dvacet jar, to byly otázky velmi vzrušující. Tehdy, když jsme se ubírali za dlouhých a teplých letních dnů k severu, jsem v nejmenším netušil, že můj zrak brzy spočine na něčem výjimečně krásném a zároveň temně záhadném, co mě navždy pozmění. Leofstan chtěl, abych se při této cestě poučil, nevěřím však, že by ho napadlo, o jak hluboké a nesmírné poučení půjde či jaké důsledky bude mít tato pouť pro další životy nás obou.

Dorazili jsme k přechodu na ostrov a tam jsme museli vyčkat odlivu. Odpočívali jsme a já jsem sledoval větší i menší racky, jak se prohánějí a krouží a na nebi nad nimi plují nadýchané mráčky. Na tmavé vodě o kousek dál plavalo několik kormoránů a nad hladinu občas vystrčil hlavu tuleň. Většinou jsme seděli mlčky. Nyní, kdy už jsme to měli k cíli kousek cesty a na obzoru vpravo od nás se tyčila silueta pevnosti Bebbanburg, mě místo neustálého vzrušeného povídání naplnilo napjaté očekávání, co mě asi čeká, až vkročím na Svatý ostrov. Leofstana zjevně uspokojovalo, že jsem chvíli mlčel a zklidnil se, a beze slov pozoroval zemi, moře i oblohu.

Nakonec odliv odhalil bezpečnou cestu napříč bažinami na ostrov Lindisfarne. Pěšinu využívali poutníci a ostatní pocestní a vyznačovaly ji dlouhé tyče trčící z tmavého písku.

Leofstan šel v čele, já jsem ho následoval a za sebou vedl mulu. Znervožňovalo mě, že procházíme místy, která ještě nedávno zaplavovalo moře, a mula možná mou nejistotu vycítila, protože napřed vůbec odmítala na pěšinu vkročit. Zatahal jsem ji za ohlávku a konejšil tichým broukáním, až nakonec neochotně přešla duny a vkročila na mořem srovnaný písek, který odděloval Svatý ostrov od britské pevniny. Bez ohledu na to, že páliло slunce, byl zde vzduch chladný a vanul prudký vítr prosycený vůní moře.

„Tato pěšina je docela bezpečná,“ ozval se Leofstan, „ale kdyby z ní pocestný zbloudil, mohl by zapadnout do hlubokého bahna.“ Podíval se přes širokou slat do míst, kde se mezi jezírky, v nichž se odráželo modré nebe, brodili ústříčníci. „Už kousek stranou můžeš narazit na třasovisko, které ti

pohltní celé nohy a bude tě pevně svírat, dokud se moře nepřihrne s přílivem zpátky, aby si připsalo další oběť.“

Zachvěl jsem se a táhl za sebou mulu, co jsem mohl, jen abych nezůstal příliš daleko za Leofstanem.

Ulevilo se mi, když jsme došli na pevnou zemi, kde jsem měl jistotu, že mě nemohou pohltnit mořské vody, až příští příliv zdvihne hladinu. Nedlouho po poledni jsme minuli houfek chalup, kde žili a měli své dílny světší obyvatelé ostrova, kteří sloužili svatým mužům a ženám obývajícím klášter. Zdejší lidé si nás prohlíželi, ale na zjev řeholníků s vyholenou tonzurou procházejících kolem jejich chalup byli zvyklí, a tak se hned vraceli ke své práci. Chvilí vedle nás běželo několik dětí, zvědavých na neznámé mnichy. Na mulu zaštěkal pes a rozběhl se za námi, dokud jeho majitel, širokoplecí muž s rameny svědčícími o těžké práci, nevyšel ze stínu svého domu a nezapískal na něho. Pes se vracel k pánovi a ramenatý muž nám pozvedl ruku na pozdrav.

Osadu jsme nechali za zády, překročili jsme vallum, příkop obklopující budovy kláštera, a čekaly nás poslední kroky naší pouti. Bratři se ubírali do kaple, a když jsem se podíval na slunce, uvědomil jsem si, že musí být čas k noně, odpolední modlitbě připadající na devátou denní hodinu. Myslel jsem, že Leofstan, který nikdy nevynechal žádnou bohoslužbu, mi přikáže přivázat mulu a jít s ostatními do chrámu. Ale než jsme k němu stačili dojít, spěchal nám kdosi naproti.

Mladý mnich, možná o dva nebo tři roky starší než já, jemuž zpod kápě zářily oči ve tváři poničené nějakou dětskou chorobou.

„Bratr Leofstan?“ zeptal se bez dechu. Oslovený přikývl. „Jsi velice vítán. Posílá mě bratr Oslac, abych tě uvítal.“

Leofstan pozvedl obočí.

„A ty jsi?“

„Já jsem Tidraed, bratře.“

Leofstan ukázal na mě.

„Tohle je Hunlaf.“

Tidraed bezmyšlenkovitě přikývl, ale hned se otáčel a kynul nám, abychom ho následovali. Zamířil k největší z klášterních budov.

„Proč ten spěch?“ zeptal se Leofstan. „Ani jsme nemohli složit náklad z muly nebo uhasit žízeň.“

„Viděli jsme, jak přicházíte po Poutnické cestě,“ odpověděl Tidraed. „Bratr Oslac našel něco, co bys podle jeho mínění měl vidět.“ Zastavil se a obrátil se tváří k nám. Letmo spočinul pohledem na kapli, odkud se nyní ozývaly povědomé zvuky hlasů při odpolední bohoslužbě. „Myslí si, že nejlepší bude, když se na to podíváš, dokud jsou ostatní bratři na modlitbách.“

Leofstan se poškrábal na zátylku. Podíval se po mně, ale jeho výraz jsem si nedokázal vyložit. Pak pokrčil rameny. „Tak nás veď, Tidraede.“

Došli jsme k oné velké budově. Ve vchodu nás očekával starý muž. V bledé tváři měl věkem vepsané vrásky a kolem uší mu zbývaly věchýtky bílých vlasů, které se ve vánku tetelily jako pavučinky.

„Velmi rád tě zase vidím, bratře Oslacu,“ pronesl Leofstan, přistoupil k mnichovi a podával mu ruku.

„Na tohle není čas,“ opáčil starý mnich. Otočil se na patě a spěchal do šerého nitra budovy. Leofstan se zamračil, ale následoval ho. Nechal jsem mulu, ať se pase na řídké trávě, která chřadla na písčité půdě, a rozběhl jsem se za nimi. Nemohl jsem tušit, čeho se stanu svědkem, ale z Oslaca vyzařovala taková nervozita a dychtivost, že to stačilo zažehnout mou představivost.

Nitro dlouhé síně osvětlovaly pruhy slunečního světla pronikajícího skrze otevřená okna. V paprscích tančila zrnka prachu. Bylo tam ticho a chladno. Po jasném světle venku jsem přisleple pomrkvával. Ale vůně, které zde naplňovaly vzduch, mi dostatečně ozřejmily, na jakém místě jsem se to ocitl, ještě než se mi oči přizpůsobily šeru. Rozlišil jsem kyselý pach octa, zelené skalice a duběnek, kterých se užívalo k výrobě černého odolného inkoustu, lehký zvířecí zápach pergamenu, vůni jemného písku uloženého v posýpátkách k osušení písma i naslédle olejnatý pach psacích brků. Jak mi oči přivykaly na méně světla, viděl jsem psací stolky, po podlaze roztroušené brky a hraničky knih a svitků, ale to už jsem věděl, že se nacházím v proslaveném skriptoriu lindisfarnaeského kláštera.

Zhluboka jsem vdechoval známé vůně a rozhlížel se kolem. Síní mohla být i dvakrát tak velká jako skriptorium u nás ve Werceworthe, v němž jsem trávil většinu dní. Ohromilo mě množství knih, které tu měli. Chtělo se mi k nim vztáhnout ruku a na všechny si sáhnout, prolistovat jejich stránky, napájet se jejich moudrostí. Přistoupil jsem k nejbližšímu psacímu stolku, abych se podíval na jemně zpracovaný rukopis na hlazeném pergamenu z telecí kůže. Než jsem se však stačil zahloubat do něčeho, co mi připadalo jako



rozpracovaný opis *Životopisu svatého Willibrorda*, všiml jsem si, že Leofstan, Tidraed a Oslac došli až do nejbližšího kouta síně.

„Je možné tomu chlapci věřit?“ zeptal se staroch a významně pohlédl mým směrem.

„Samozřejmě,“ opáčil Leofstan bez váhání. „A je tak bystrý jako málokterý student, kterého jsem kdy měl. Jinak bych ho ani nepřivedl.“

Oslac na mě netrpělivě zamával. Spěchal jsem k nim a srdce mi překypovalo hrdostí na to, co o mně řekl učitel. Všichni tři hleděli na předmět položený na stole. Když jsem došel k nim, Oslac stáhl kus látky, kterým byla ta věc přikrytá, a všem třem se tváře rozzářily teplým světlem jako od žhavých uhlíků v ohništi.

Leofstan se pokřižoval. Já jsem neviděl, na co to tak zírají, a musel jsem se natáhnout nad Tidraedovo rameno, abych to také spatřil. Zajíkl jsem se a chvíli jsem nemohl dýchat ani promluvit – taková krása tam před námi ležela.

Kniha, ovšem kniha nepodobná žádné z těch, jaké jsem dosud viděl. Všechna knižní díla mají pochopitelně obrovskou cenu. Jsou vyrobená z kůží mnoha zvířat, telat či jehňat, na pergamentu je pečlivě vykreslen nespočet písmen a inkoust je hodně drahý. Ty nejlepší svazky mívají barevné ilustrace a jejich stránky zdobí různé ornamenty, někdy se do ilustrací vlepují dokonce i tenoučké lístky zlata, aby se zdůraznily určité postavy či obrazy. Také desky knih bývají zdobeny bohatými ornamenty, ve výjimečných případech zhotovenými ze vzácných kovů, ba i osázené drahými kameny. Ve Werceworthe mi Leofstan dovolil číst opis evangelií. Šlo o nejbávnější knihu v celém klášteře, bohatě zdobenou na deskách i uvnitř svazku, dílo neporovnatelné krásy a hodnoty. Avšak nic z toho, co jsem dosud mohl spatřit, mě nepřipravilo na knihu, kterou teď Oslac odkryl.

Na její zavřené desky dopadl z nejbližšího okna skriptoria snop slunečních paprsků, které se odrazily od nespočtu drahokamů a nejjemnějšího zlatého zdobení. Otevřenými okny k nám doléhal z kaple vzdálený zpěv bratří v Kristu, a přišlo mi, jako by obdivně opěvovali to, nač jsme právě hleděli. Chvíli jsme stáli tiše, snad nikdo z nás nebyl schopen slova nebo se nám nechtělo narušit kouzlo, jímž nás přitahovalo mistrovské dílo zdobící desky knihy. Hltal jsem očima prolínající se obrazy, všiml si podrobností složitého vzoru, jenž jako by tvořil písmena slov, která jsem nepoznával. Zlaté zákruty a spirály pokrývaly desky nesmírně složitou kresbou, a nepocho-

val jsem, že je v ní skrytý význam, který mi uniká. Zdobení desek bylo tak propracované a detailní, až jsem si připadal hloupě, že smím vedle toho díla vůbec stát. Kniha měřila na výšku asi tolik co mužská paže a byla zhruba z poloviny tak široká. Celé desky byly osázené drahokamy. Třpytily se v proudu slunečního světla, v němž plula zrníčka prachu, jako oči nějakého zvířete ukrytého v houštině zlatých větví. Uprostřed přední desky seděl největší drahokam ze všech, zářivý krvavě rudý kámen upevněný v hníždě ze zlatých vláken, jež se od něho rozbíhala jako kořeny stromu a spojovala se uprostřed desek v pevný zlatý pruh, který se táhl na obě strany, jako by desku půlil.

Leofstan první porušil užaslé ticho.

„Kde jsi po všech božích zemích našel tenhle zázrak?“

„Jak se dostal sem, to není důležité,“ zašeptal Oslac napjatě. „Musíme rozhodnout, co s tím uděláme.“

„Ty myslíš...?“ Leofstan větu nedokončil.

Místo odpovědi se Oslac zhluboka nadechl a rozechvělou rukou, jako by se bál, že ho kniha může popálit, otevřel desky.

První strana nesla ilustraci téměř stejně složitou jako zdobení přední desky. Celou ji pokrýval jakýsi zavínutý nákras. Hleděl jsem na ni a žasl nad uměním neznámého písaře, ale všechny ty protínající se proudy a cestičky mi nedávaly žádný smysl. Blízko středu strany se vyjímalo něco jako velký strom, kolem něhož plynula voda. Několik zvlněných linií nad ním mi připomínalo prstence, jaké jsou vidět na průřezu poraženého kmene. Po celém obraze se to jen hemžilo symboly a postavami lidí a zvířat.

Leofstan se zamračil a otočil na další stránku. Ta byla celá popsaná. Odstrčil jsem Tidraeda stranou, abych lépe viděl. Hned jsem poznal, že slova jsou latinská. Vytvořil je opravdu mistrovský písař. Přes jemnou práci s brkem a jásavé barvy inkoustů působila kniha dojmem značné starobylosti.

„Poklad života,“ přečetl jsem nahlas.

Oslac se po mně ostře otočil a poznamenal se křížem.

„Říkal jsem ti, že je chytrý,“ zabručel Leofstan.

„Co to je?“ zeptal jsem se.

Leofstan chtěl znát odpověď stejně jako já a podíval se po Oslacovi, ale mnich zavrtěl hlavou. Zvedl ruku k uchu. Uvědomil jsem si, že vzdálený zpěv utichl. Bohoslužba v kapli brzy skončí.

„V tom svazku je sepsané učení proroka řečeného Mání,“ řekl Oslac, „ted ale není čas na další řeči.“ Natáhl ruku, knihu s prasknutím zavřel a začal ji balit do zaprášeného hadru.

„Mání?“ zašeptal Leofstan a zablýskalo se mu v očích. „Takže kacířská kniha?“

Oslac dokončil balení skvostného svazku do plátna. Kývl na Tidraeda, který poklad vzal a odnesl ho do jedné z početných skříní, které stály podél zadní stěny.

„Skrývá se v ní hluboké vědění a je to věc nesmírné krásy a hodnoty,“ řekl starý mnich. „Nesmí se zničit.“

Leofstan s vážným výrazem ve tváři souhlasně přikývl.

„Zničit?“ zasyčel jsem, zděšený takovou myšlenkou.

Oslac se unaveně pousmál.

„Žel, ne všichni jsou tak vstřícní a poučení, jak by se mohlo zdát, mladý Hunlafe. Jsou zde tací, kteří by ochotně spálili jakékoli dílo, které podle jejich soudu zašlo příliš daleko od stanovené doktríny. Mají strach, že podobné kacířské spisy by mohly zatemnit jinak bystrou mysl a svěst dotyčného k pokušení. Dokonce zapříčinit jeho zatracení.“

Zachvěl jsem se.

„Takže je to dílo Ďáblovo?“ zeptal jsem se. Byl snad ten spis, bohatě zdobený drahokamy a zlatem, vytvořen k tomu účelu, aby člověka, který neopatrně otevře jeho stránky a dovolí prokletým slovům vsáknout do své mysli, odsoudil k pekelným mukám? Ustoupil jsem o krok zpátky a pokřížoval se.

Leofstan mi položil ruku na rameno, aby mě uklidnil.

„Je to jen kniha,“ domlouval mi. „Slova a obrázky na pergamenu. Lidské dílo. Nic víc.“

„Ale co když je kacířská?“ Opět jsem se oťrásl a představil si, jak mi pekelné plameny olizují kotníky. „Snad by se opravdu měla zničit.“

„To ne, Hunlafe!“ okřikl mě Leofstan. „Takhle nemluv. Já tě znám. Miluješ knihy stejně jako já. Jsou oknem do minulosti, do myšlenek dávno mrtvých mužů. Nikdy nemluv o tom, že by se měly ničit. Taková není vůle Boží.“

Nejistě jsem přikývl. Opravdu jsem měl velmi rád knihy, ale zmínky o kacířství mě naplnily strachem.

„Nikomu se nesmíš slovem zmínit, co jsi tady viděl,“ pokračoval Leofstan přísně a důrazně. „Přinejmenším do té doby, než stačím prostudovat její ob-

sah.“ Vzdychl. „Dokonce i kdyby slova v té knize skrývala zlo, jsou to stále jen slova. Bůh je všemohoucí a slova napsaná na stránkách knihy mu jistě nepůsobí žádné obavy.“

Slyšeli jsme, jak zvenčí přicházejí mniši, kteří už skončili s modlitbami. Leofstan se mi díval do očí a poznal, jak mě ta věc tíží.

„Vzpomínáš, co jsi říkal, když jsem ti vyprávěl příběh knihovny z alexandrijského Músaionu? Nechtěl bys snad, aby tahle kniha shořela jako všechny spisy v Alexandrii, že ne?“

Příběh o zničení tak obrovské sumy vědění mě tehdy ohromil. Onen neslýchaný požár mě tak vyděsil, že se mi o něm dokonce zdálo. Ve snu jsem se pokoušel vběhnout do plamenů, abych zachránil vzácné svitky, ale spalující žár mi nedovolil vejít a musel jsem zůstat venku; po tvářích mi tekly slzy a bezmocně jsem přihlížel strašné ztrátě tak obrovského množství vědomostí.

„Nechtěl,“ přikývl jsem.

„Dobře. Tak nikomu neříkej, co jsi tady viděl, dokud nebudeme mít čas na důkladnější prozkoumání té knihy, abychom se pak rozhodli, jak nejlépe s ní naložit.“

Upřeně mi hleděl do očí, v nichž mu doutnalo zanícení, jaké jsem u něho ještě neviděl. Znovu jsem přikývl.

Do skriptoria vcházel první mniši. Leofstan naladil ve tváři uvolněný výraz a otočil se po novém hlase, který ho oslovil.

„Bratře Leofstane!“ řekl starý muž, jemuž na hrudi visel velký zlatý kříž – podle něho jsem soudil, že to musí být Hygebald, představený zdejších bratří. Navzdory věku Hygebald přicházel rázným krokem a s otevřenou náručí. „Jaká radost, že tě zase vidím. Kohopak tu máme?“

„To je Hunlaf, Excellence.“

Biskup si mě pozorně prohlédl a všiml jsem si, že má laskavé oči.

„Vítej, Hunlafe,“ pozdravil mě a pak se obrátil znovu na Leofstana. „Necháme mladíky Tidraeda a Hunlafa, ať složí náklad z muly. Ty musíš se mnou a povědět mi, co je na jihu nového.“

Obrátil se a odváděl Leofstana pryč.

Po celém skriptoriu se usazovali písaři, ostřili si brky, urovnávali stránky před sebou a rozmíchávali inkoust, aby se znovu pustili do klopotného díla při opisování textu, na němž zrovna pracovali. Přál jsem si, abych se k nim mohl připojit a soustředit se celou myslí na pracné přepisování dokumentů.

Tahle práce by mě dokázala zcela pohltit, zaměstnat ruce i ducha, takže by nezbývalo místo na utrápené myšlenky točící se kolem kacířství a prokleté knihy.

Následoval jsem Tidraeda ven ze skriptoria, nemohl jsem se však zbavit myšlenek na výjimečnou knihu, jak tam zářila ve slunečním světle a jak se třpytily drahokamy zdobící přední desku. Přemýšlel jsem o slovech, která jsem v knize přečetl. *Poklad života*. Co by to mohlo znamenat? Kdo byl Mání a co asi vyjadřují ty do detailu propracované obrázky, které jsem viděl?

Pomáhal jsem Tidraedovi sundávat z muly stohy pergamenu, a jak jsme je odnášeli do šera ve skriptoriu, oči mi zabloudily ke vzdálené skříni, kde se ukrývala záhadná kniha. Pochopil jsem, že nenajdu klid, dokud ji znovu nespátřím a nerozluštím všechna její tajemství.

*Přeložila Jan Mrlík*